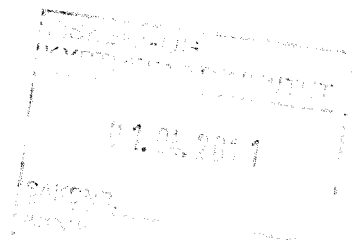

NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND

Fiskeri- og Kystdepartementet

Postboks 8118 dep
0032 Oslo

Vår ref.:

521.0-2011

Deres ref.:

Hvalstad, den:

31.03.2011

Høringsuttale – forslag til særskilte tiltak for akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden.

Vi viser til høring om forslag til særskilte tiltak for akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden (Deres ref. 200601881-/CGR).

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) representerer 125.000 jegere og sportsfiskere, hvorav i Hordaland 7000. Disse 7000 er tilknyttet 26 lokallag av fylkeslaget Norges Jeger- og Fiskerforbund - Hordaland (NJFF-Hordaland). 11 av lokallagene i Hordaland ligger innenfor forskriftens virkeområde, mens ytterligere en forening leier fiskerett i ei sjøareelv som ligger i nevnte område. Mange sportsfiskere og foreninger er således sterkt påvirket av hvordan situasjonen for de ville lakse- og sjøarebestandene i regionen utvikler seg, dette har også sosiale og næringsmessige virkninger.

NJFF/NJFF-Hordaland mener at forslaget til forskrift kan bidra til en viss bedring i forholdene for de ville lakse- og sjøarebestandene i Hardangerfjordssystemet. Her er det viktig å huske at det å redde de truede stedegne ville lakse- og sjøarebestandene i Hardangerfjorden var en av hovedbevegggrunnene for denne forskriften, til frysvedtaket fra FKD i 2008 samt til soneforskriften for Hardanger og Sunnhordland fra 2010.

At de 6 anleggene ut til Langenuen også blir tatt inn i forskriftens virkeområde, vil bidra til å lette smittepresset av lakselus for den ville laksesmolten på vei ut fra elvene i Hardanger til havet.

Parallelt med arbeidet knyttet til denne Hardangerfjordforskriften har det pågått en frivillig prosess i forbindelse med det såkalte Nasjonale pilotprosjekt for Hardangerfjorden, basert på en plan utarbeidet av forskere fra Havforskningsinstituttet, Rådgivende biologer samt Uni Miljø (Rapport fra havforskningen nr 10-2010). Denne prosessen har vært initiert av fiskeridirektoratet med støtte fra Mattilsynet, Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Hordaland fylkeskommune. Hensikten med det nasjonale pilotprosjektet var å få til et felles løft, også økonomisk, der alle impliserte parter i regionen slo seg sammen for å få gjennomført viktige tiltak for styrking av de ville lakse- og sjøaurebestandene i Hardanger. Representanter fra oppdrettsindustrien har i denne forbindelse sagt at de vil bidra med finansiering av tiltak som skal bøte på problemene de selv tar ansvaret for, det vil si lakselus og rømt laks. Dette har vært uttalt av representanter fra industrien, eksempelvis på et møte i Odda i februar i år, der også fiskeriministeren var til stede.

Den 28. mars kom den svært uventede meldingen at oppdrettsindustrien trekker seg fra det nasjonale pilotprosjektet med umiddelbar virkning. Dette skjer etter at det har vært holdt mange møter både i styringsgruppa og i de fire ulike arbeidsgruppene (for lus, rømt fisk, genbank/kultivering og tiltak i vassdragene), og etter en betydelig innsats fra de mange involverte i prosessen. Som unnskyldning for dette plutselige bruddet bruker oppdretterne utkastet til Hardangerfjordforskrift. I hele februar og mars har det blitt lagt ned et betydelig arbeid fra alle involverte parter i forbindelse med Nasjonal pilot for Hardangerfjorden. Selv om forskriften ble sendt på høring 16. februar, det vil si for halvannen måned siden, så trekker oppdretterne seg fra hele prosessen først 28. mars. Å bruke dette forskriftsutkastet som begrunnelse for å trekke sin deltagelse fra et mulig miljøprosjekt nå en og en halv måned senere virker lite troverdig. NJFF/NJFF-Hordaland er av den oppfatning at oppdrettsindustrien her tilsynelatende har brukt prosessen rundt Nasjonal pilot for Hardangerfjorden for å vinne good-will i media og blant politikere og forvaltning, uten selv å legge noe reelt innhold i saken.

Hardangerfjorden er landets tettete oppdrettsområde og har spesielle og særegne utfordringer. Det er i dag et frysvedtak på oppdrettsindustrien i fjordområdet på 48.000 tonn MTB. Havforskningsinstituttet (HI) gjorde allerede i 2004 en utredning i forbindelse med Nasjonale Laksefjorder hvor det kom fram at produksjonsmengden av laksefisk i Hardangerfjorden allerede da var for høy og ikke bærekraftig. I sitt forvaltningsråd sier HI

allerede i 2004 at tilstanden for de ville bestandene av laks og sjøørret i Hardangefjorden er alvorlig (HI-rapportserie 2004);

”Antall gytefisk er betydeleg redusert, og den store andelen oppdrettsfisk er foruroligende med tanke på framtidig genetisk utvanning av den lokale bestanden. Data tyder også på at sjøoverlevingen for laks og ørret er lavere enn i andre sammenlignbare regioner. Basert på den relativt gode dokumentasjonen av mengden lakselus som blir produsert i området, andel av vill laks og ørret med betydeleg lakselusinfeksjon samt kunnskapen om lakselusen sin innvirkning på fiskens overleving, er det ganske klart at oppdrettsvirksomheten må ta en betydelig del av ansvaret for en kritiske situasjonen for de ville bestander av laks og sjøørret i Hardangerfjorden. Et naturlig tiltak for å styrke bestandene vil derfor være å redusere infeksjonspresset frå lakselus produsert i oppdrettslaks i området, eller ved å redusere nivået av lakselusinfeksjon i oppdrettsbestanden”.

Siden midt på 1990-tallet har villaksen vært fredet for stangfiske i alle 8 laksevassdrag i Hardanger-fjorden. I laksevassdrag nummer 9 som munner ut helt sør og helt ytterst i en sidearm til Hardangerfjorden, Etneelva, ble fisket etter villaks og sjøaure stoppet fra 2010, og elveeigarlaget i Etne vedtok i mars i år å stoppe alt fiske i elva også kommende sesong. I tillegg har sjølaksefisket i Hardangerfjorden i ordinær fisketid, det vil si i perioden 1. juni til 4. august også vært fredet i mer enn et tiår nå. På tross av disse drastiske tiltakene har villaksen i alle elver i Hardangerfjordsystemet fortsatt hatt en stadig tilbakegang, og i de fleste elvene er de opprinnelige laksestammene nå nær utryddelse. Og dermed er alt sportsfiske etter laks i hele Hardanger – samt alt sjølaksefiske – totalt utradert! I tillegg innførte Fylkesmannen i Hordaland fra og med 2010 fiskeforbud etter sjøaure i vassdraga i midtre Hardangerfjorden, dette på grunn av de sterke negative innvirkningen av lakselus på sjøauren. Utallige vitenskaplige rapporter fra HI, Universitetet i Bergen, NINA, Rådgivende Biologer A/S og andre har vist med all tydelighet at situasjonen for vill laks og sjøaure er svært kritisk, og at årsaken er lakselus fra oppdrettsindustrien.

Når det gjelder andelen rømt oppdrettslaks i elvene i Hardangerfjorden er denne dramatisk høy også i 2009 (> 20 % for de fleste vassdrag), og i henhold til LFI-Unifob sin rapport 163 (2009) er det samme tilfelle i alle åra fra 2004 til 2008. Her konkluderes det med at

”umiddelbare tiltak for å redusere angrep av lakselus og rømninger av oppdrettslaks er nødvendig for å opprettholde de gjenværende villaksbestandene på Vestlandet”. I

Etnevassdraget, et nasjonalt laksevassdrag med tilhørende nasjonal laksefjord utenfor var innslaget av rømt laks høsten 2010 på hele 75 %. Dette var en økning fra det forrige rekordåret 2009, da andelen var 68 %.

Havforskningsinstituttet la i januar 2011 fram rapporten "Risikovurdering – miljøverkninger av norsk fiskeoppdrett" (Fisken og havet, særnummer 3-2010). Her konkluderer HI med at problemene med lakselus og rømt oppdrettslaks gjør bærekraftssituasjonen i norsk oppdrettsnæring svært problematisk langs hele oppdrettskysten og at miljøeffektene av oppdrett ikke oppfyller målene i regjeringens bærekraftsstrategi fra 2009. HI er særlig bekymret over økte problemer med multiresistens mot de vanligste legemidlene mot lakselus, og at avtagende behandlingseffektivitet vil ytterligere øke problemene for villaks og sjøaure.

Ferske miljøundersøkelser gjort på oppdrag fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) har nylig dokumentert skader fra dagens mest brukte lakselusmidler på krepsdyr. Undersøkelsen påviser to lusemidler fra lakseoppdrett i så høye konsentrasjoner i miljøet at det kan true krepsdyr som krabber og reker. Kjemikaliene diflu- og teflubenzuron fra lakselusmidler er funnet i vann, sjøbunn, blåskjell, krabber, reker og tanglopper. I henhold til britiske grenseverdier for vann og sjøbunn er nivåene over det som kan ødelegge skalldannelsen til krepsdyr. Prøvene, som er tatt ved tre oppdrettsanlegg inkludert ett anlegg i Hordaland, viser også at lusemidlene sprer seg utover i fjordene. Kjemikaliene er gjenfunnet opptil en kilometer unna oppdrettsanleggene. Klif finner nivåer over grenseverdiene og man finner dem igjen langt unna oppdrettsanleggene. Dersom små og store krepsdyr dør som følge av disse kjemikaliene, vil det kunne påvirke fisk og hele økosystemet i fjorden. Dette er ytterligere et moment som tilsier en reduksjon i MTB i oppdrettsanleggene innenfor Langenuen.

I februar 2011 overleverte det regjeringsoppnevnte Gullestad-utvalget sin innstilling "Areal til begjær" til Fiskeri- og kystministeren. Utvalget går inn for en vekstpause i norsk oppdrettsnæring og foreslår å redusere biomassen i områder med vedvarende høye tap for å tilpasse biomassen til området sin bæreevne; *"Bærekraftsutfordringene næringen står overfor i flere deler av landet er av et omfang som tilsier at det bør treffes tiltak for å hindre videre negativ utvikling. ... Utvalget vil derfor anbefale at det foreløpig ikke tillates ytterligere vekst verken gjennom tildeling av nye tillatelser eller gjennom generelle økninger av MTB knyttet til allerede gitte tillatelser"*.

I forslaget til Hardangerfjordforskrift mangler det et sett av styringsparametre i form av miljømål basert på overvåking av villfisken som eksempelvis maksimal tillatt innslag av rømt laks på gyte plassene i elvene, maksimalt tillatt antall av lakselus i gjennomsnitt pr

utvandrende vill laksesmolt etc. Dette bør tas inn ved en kommende revisjon av forskriften, det er tross alt villfisken forskriften er tenkt å skulle hjelpe og det er villfiskens helse som må være suksesskriteriet det måles setter på sikt. I det opprinnelige oversendelsesbrevet fra Fiskeridirektoratet til FKD i 2009 var det forslag om å ta inn konkrete miljømål som skulle utløse tiltak i næringen dersom miljømålene ikke var nådd. I forslaget til forskrift er disse miljømålene fjernet, noe som er svært beklagelig. Miljømålene som opprinnelig var foreslått var;

- Det skal i gjennomsnitt ikke være mer enn 5 % rømt oppdrettsfisk i gytebestandene av laks i elvene Opo, Kinso, Eio, Granvinselva, Jondalselva, Steinsdalselva, Hattebergselva og Uskedalselva, etter at utfisking av rømt fisk er gjennomført.

- Det skal ikke finnes prematurt tilbakevandret sjøaure i elvosene før 15. juni, og heller ikke opphopninger av luseskadet sjøaure senere i sesongen. Begge deler gjelder for alle vassdrag innen virkeområdet for forskriften.

- Det skal i gjennomsnitt være maksimalt 5 lus per utvandrende vill laksesmolt fanget i virkeområdet for forskriften.

NJFF/NJFF-Hordaland mener at dette er viktige, lett kvantifiserbare og konkrete mål som må på plass ved en senere, helst snarlig, revidering av forskriften.

Bakgrunnen for det såkalte frysvedtaket, og for utarbeidelsen av denne forskriften, har vært hensynet til villfisken i Hardangerfjordbassenget. Det vil da være meningsløst å sette i verk tiltak uten å måle virkningen av disse på nettopp villfisken.

Konklusjoner:

- NJFF/NJFF-Hordaland krever at biomassetaket for Hardangerfjorden opprettholdes i forhold til taket på 50.000 MTB som foreslås i utkastet til forskrift, dette for å begrense lakseluspresset i fjorden og mengden rømt oppdrettslaks i de lokale elvene i gytetida.
- NJFF/NJFF-Hordaland krever at konkrete tiltak for å styrke villaksebestandene i elvene rundt Hardangerfjorden iverksettes umiddelbart, tiltak som f.eks oppfisking av rømt oppdrettslaks på gyteplassene om høsten eller habitatforbedrende tiltak som øker yngelproduksjonen, styrking av lokale klekkerier m.m.
- NJFF/NJFF-Hordaland krever at det til erstatning for ulike mer eller mindre frivillige tiltak og prosjekter innføres en nasjonal tvungen miljøavgift på oppdrettsindustrien som øremerkes til å finansiere konkrete miljøtiltak, eksempelvis tiltak som nevnt i forrige punkt.

- NJFF/NJFF-Hordaland mener at føre-var hensyn i forhold til den økende bruken av kitinhemmeres mulige svært negative innvirkning på krepsdyr, hummer, krabbe etc i fjorden tilsier en maksgrense på MTB på maksimalt 50 000 MTB innenfor Langenuen.
- NJFF/NJFF-Hordaland krever at de konkrete miljømålene som sto i det opprinnelige oversendelsesbrevet fra Fiskeridirektoratet til FKD, som skulle utløse tiltak i næringen dersom miljømålene ikke oppnås, tas inn igjen i den endelige forskriften.
- NJFF/NJFF-Hordaland vil påpeke at produksjon eller arbeidsplasser ikke vil forsvinne selv om anlegg må flyttes ut av forskriftens virkeområde, men derimot kun relokaliseres til andre lokaliteter og kommuner i fylket som vil få tilført arbeidsplasser og produksjon.

Vennlig hilsen
NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND

Siri Parman
Fagsjef

Alv Arne Lyse (sign.)
Fylkessekretær NJFF Hordaland